

Posudek bakalářské práce Terezy Pokorné *Vyváženost a nestrannost názorových rubrik v deníku MF Dnes a Právo ...*

Autorka ve své bakalářské práci srovnává pomocí obsahové analýzy komentářové rubriky dvou předních českých deníků, MF Dnes a Práva, a snaží se zjistit, který deník přináší vyváženější komentářovou publicistiku.

V první, teoretické polovině bakalářské práce autorka podává přehled základních témat z teorie médií, která mají vztah k problému vyváženosti, nestrannosti a objektivity. Teorie je podána přehledně. Výběr literatury, ze které autorka čerpá, se však omezuje pouze na základní příručky a učebnice používané na mediálních studiích v ČR, chybí snaha zabývat se primární mediologickou literaturou. Základní definice a klasifikace jsou učebnicové povahy a text vlastně jen shrnuje předchozí shrnutí. Některé uváděné klasifikace se nezdají být pro účel práce nezbytné (např. už v dnešním kontextu zastaralé členění normativních teorií médií Siebert/Peterson/Schramm z roku 1956). V textu se občas objevují nepřesnosti: funkcionalistickou teorii (obecně) nevytvořili Laswell a Wright (jak se tvrdí na s. 11) nebo nejasné formulace: „publikum usměřňuje skutečnost s mediálními významy...“ (s. 26). Citát z Bergera a Luckmanna v pozn. 12 je ve své zkratkovitosti nesrozumitelný a není jasný, proč autorka neodkazuje na český překlad (v něm se citovaná věta nachází na s. 64 v klíčové kapitole o institucionalizaci). Krátká podkapitola popisující vývoj novinářské etiky v ČR se celá opírá pouze o Moravce (2005), a je tedy už v roce 2009 zastaralá.

Za vážnější nedostatek považuji, že schází rešerše analýz vyváženosti médií v ČR nebo v zahraničí. Vlastní autorčina analýza tak nemá na co navázat a s čím se srovnávat. Obecněji platí, že teoretická část je jen volně vztažena k empirické analýze a výsledky empirické analýzy nejsou zpětně využity pro rozvíjení teorie.

Kapitola 2.4. je příliš krátká a podává jen velmi telegrafický přehled o problematice tištěných médií. Proč je „období buržoazie“ (s. 36) v uvozovkách, je to zaužívaný český termín a vztahuje se jen na 2. pol. 19. století?

Autorka při stanovení významu technických termínů příliš často spoléhá na Slovník cizích slov místo odborné literatury.

Empirická část práce přináší srovnání MF Dnes a Práva založené na kvantitativní obsahové analýze.

Historii MF Dnes autorka přejímá z jiné bakalářské práce (náležitě citačně doloženo) i se stylistickými chybami. Údaje o prodejnosti jsou ze stejného, už zastaralého zdroje (2005). Historii Práva přejímá pouze z Wikipedie, i když to není obecně uznávaný akademický zdroj a chybí nezávislé potvrzení odjinud.

Vlastní obsahovou analýzu považuji za solidně zvládnutou s následujícími výhradami:

Analýza témat (s. 43) – objevují se specifická témata jako reforma zdravotnictví a případ Čunek, která nejsou uvedena v kódovací knize.

Údaje o zastoupení tématu politická kultura v Právu na s. 43 se liší: jednou 10,61 %, podruhé 9,1 %.

Variabilita zástupců politických stran – tento koncept není vysvětlen, čtenář se musí domýšlet, co znamená.

Zastoupení politických stran dle funkcí – chybí kategorie „předseda vlády“.

Ladění dílčích výroků – není jasné, proč autorka pro tuto část zavádí místo kategorie negativní výroky dvě jiné kategorie: kritické výroky a jednostranně negativní výroky.

V závěru autorka tvrdí (s. 70), že MF Dnes je v pozornosti věnované politickým stranám vyváženější než Právo, ale na s. 47 se tvrdí, že co se týče variability zástupců politických stran je vyváženější naopak Právo. Je zde rozpor?

Krom právě uvedeného závěru autorka své dílčí analýzy většinou končí tvrzením, že Právo je o něco vyváženější než MF Dnes. Nevyváženost je třeba považovat za vážný nedostatek novin a tvrzení o nevyváženosti by proto měla být rigorózně podložena. Autorka má dobrá data, ale neurčila, jak je možné mezi sebou objektivně poměřovat různé míry nevyváženosti.

Na obecnější rovině v práci postrádám hlubší zamyšlení nad tím, co vyváženost znamená a jakými kritérii ji lze posuzovat. Autorka používá intuitivně pravděpodobné představy (poměr pokrytí v novinách má odpovídat poměru výsledků voleb). Ale otázka je zřejmě složitější. Dá se tvrdit, že o stranách majících vládní odpovědnost by noviny měly informovat důkladněji, mimo jiné i proto, že je třeba je hlídat, aby nezneužívaly svou moc (to ostatně autorka i tvrdí, ale jen jako ad hoc vysvětlení). Problematická je také představa o vyváženosti jako rovnoměrném zastoupení pozitivních, neutrálních i negativních názorů. Je vyvážené např. takové zpravodajství o nacismu nebo genocidě ve Rwandě, které obsahuje stejně negativních jako pozitivních hodnocení? Je škoda, že autorka tyto mediologicky i filosoficky nesmírně zajímavé otázky neklade.

Práce s literaturou: Velmi často autorka neuvádí stránky, na kterých se převzaté ideje v dané knize nacházejí. Rosengren (1980) (s. 20) – převzato z Trampoty 2006?

Chybí seznam zkratk. Některé, jako NS – s. 45, nejsou vysvětleny.

Bakalářskou práci hodnotím jako velmi dobrou.

V Praze 2. října 2009

Marek Skovajsa, Ph.D.